

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Παρασκευή 3 Ιανουαρίου 2025
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες**ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ****ΚΕΙΜΕΝΟ 1****Για μία πολυπολιτισμική σύγχρονη κοινωνία**

Η πολυπολιτισμικότητα ως χαρακτηριστικό των σύγχρονων κοινωνιών είναι στόχος προς επίτευξη, γιατί ανταποκρίνεται γενικώς στις πραγματικές εξελίξεις και γιατί είναι συμβατή με τις πιο ελπιδοφόρες αντιλήψεις για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του ανθρώπου και του πολίτη. Μπορεί να αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανανέωσης και εμπλουτισμού των κοινωνιών και των πολιτισμών μας, όπως τόσες φορές συνέβη σχεδόν σε όλη την Ευρώπη. Ωστόσο, δεν έχει ακόμη παγιωθεί μια θεωρία για το στόχο και τη μεθόδευσή του. Είμαστε ακόμη στη φάση της άρνησης πρακτικών του παρελθόντος όπως ο ρατσισμός, η ξενοφοβία, οι διακρίσεις, η μη αναγνώριση του «άλλου» ακόμα και όταν έχει περάσει σε συνταγματικές διατάξεις, νομοθεσίες και διοικητικές ρυθμίσεις. Αλλά, όταν έρχεται η ώρα των θετικών ρυθμίσεων και παρεμβάσεων, ικανοποιούμε κυρίως με διακηρύξεις που δύσκολα απαντούν σε συγκεκριμένες προκλήσεις και προβλήματα καθημερινής συνύπαρξης.

Διακηρύσσουμε τον σεβασμό στη διαφορετικότητα του «άλλου». Σωστά. Να πηγαίνει, όμως, το κορίτσι στο σχολείο με μαντίλα, επειδή πιθανώς του το επιβάλλουν οι γονείς του; Όταν μάλιστα στο (υποχρεωτικό, δημόσιο και χωρίς δίδακτρα) σχολείο ο νόμος δεν επιτρέπει καμιά δημόσια έκφραση θρησκευτικής ιδιαιτερότητας; Και καλά να γίνει μια εξαίρεση, είπαν κάποιοι στη Γαλλία. Είναι σεβαστή η απαίτηση και σε ποια βάση; Της όποιας πεποίθησης ή κληρονομιάς του πατέρα ή του μέλλοντος της κόρης; Να αναγνωρίζονται ελαφρυντικά στον πατέρα που σκότωσε την κόρη του στη Γερμανία, επειδή παντρεύτηκε χωρίς την έγκρισή του; Να λογοκρίνονται όσοι θεωρούν ότι έχουν λόγους να σατιρίσουν μια κάποια πτυχή ή προσωπικότητα του Ισλάμ ή ακόμη και να την

αναφέρουν σε κάποια σκηνοθεσία όπερας; Να αποφεύγονται τα χριστουγεννιάτικα έθιμα, για να μην σοκαριστούν οπαδοί άλλης θρησκείας;

Αυτά και άλλα πολλά δεν αποτελούν μεμονωμένα παραδείγματα. Συνέβησαν και μάλιστα κατ' επανάληψιν σε όλη την Ευρώπη. Και δεν έχουν καμιά απολύτως σχέση με την αυτονόητη υποχρέωση μιας σύγχρονης κοινωνίας να παράσχει στους «ξένους» της τη δυνατότητα να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα, να μαθαίνουν τη γλώσσα τους στα παιδιά τους, να τραγουδούν τα τραγούδια τους ή να γιορτάζουν τις γιορτές τους. Η διαφορά συνίσταται στον σεβασμό απ' όλους, και τους «ξένους», βασικών χαρακτηριστικών του σύγχρονου πολιτισμού. Είναι ένα άλλο πράγμα, όταν πολλοί από μας ασκούν μια κριτική που θεωρεί ότι εφαρμόζονται με υποκρισία ή ανεπαρκώς και άλλο να απαιτούν κάποιοι να μην τηρούνται ή να καταργηθούν.

Πρόκειται για τους ελάχιστους δυνατούς όρους συνύπαρξης και συζήτησης για επί μέρους βελτιώσεις, ανοχές, συναινετικές ρυθμίσεις. Η άρνηση τους μας παραπέμπει στο παρεξηγημένο σύνθημα της Γαλλικής Επανάστασης «όχι ελευθερία στους εχθρούς της ελευθερίας». Ας αποφασίσουμε ότι οφείλουμε με κάθε τρόπο να πείσουμε τους πάντες να σέβονται αυτούς τους όρους συνύπαρξης, για το ίδιο τους το καλό, χωρίς αλαζονεία αλλά και χωρίς εκπτώσεις που θέτουν σε τεράστιο κίνδυνο και εμάς και εκείνους.

Μιχάλης Παπαγιαννάκης, εφ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 31-12-2006 (διασκευασμένο)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Ένας ξένος ανάμεσά μας

Εσύ είσαι σαν άνθρωπος βαθιά ευαίσθητος στη στοργή. Διψάς ένα ανθρώπινο πλησίασμα, την προσέγγιση ενός αληθινού ανθρώπου, που θα δει σε σένα την πραγματική και μοναδική σου αλήθεια. Μα τέτοια συναπαντήματα ανθρώπων είναι σπάνια, αν όχι άγνωστα στον δικό μας κόσμο. Στον κόσμο μας έχουμε όλοι πολλές δουλειές και βιαζόμαστε πάντοτε. Δεν μας βλέπεις; Τρέχουμε, δεν περπατάμε. Πού καιρός λοιπόν για ν' αναζητήσουμε έναν άνθρωπο δίπλα μας, πού καιρός να βρούμε τον άνθρωπο τον αληθινό μέσα μας;

Το ιδανικό σου μας είναι άγνωστο. Δεν υπάρχουν οι συνθήκες ν' ανθίσει το ιδανικό σου στη ζωή μας. Η τρυφερότητα είναι στοργική, στον κόσμο μας υπάρχει στοργή χωρίς τρυφερότητα και τρυφερότητα χωρίς στοργή. Είναι στη βάση τους και οι δύο, δύο μορφές της σκληρότητας των ανθρώπων. Έστω της ακούσιας σκληρότητας.

Η τρυφερότητα είναι γεμάτη σεβασμό κι εμπιστοσύνη. Γεμάτη διακριτικότητα. Ποτέ δε ζητάει να επέμβει, να δασκαλέψει, να κηδεμονέψει. Και γι' αυτό ποτέ δεν δεσμεύει. Είναι η ίδια η τρυφερότητα μια ατμόσφαιρα ελευθερίας. Και αυτό οφείλεται στο ότι η τρυφερότητα δεν ξεκινάει από καμία σκοπιμότητα. Είναι η ίδια ένας αυτοσκοπός, μια γνησιότητα. Αυτό μόνο.

Και τώρα τι θα γίνει με σένα; Είσαι χωρίς πατρίδα, σ' έναν τόπο που τον δέρνουν οι πιο σκληροί, οι πιο βίαιοι άνεμοι. Κι εσύ είσαι ελάχιστα σκληρός, θα σε λυγίσουν, θα σε τσακίσουν, δυστυχισμένε, οι άνεμοι έτσι που βρέθηκες στο δρόμο τους τόσο, μα τόσο αληθινά τρυφερός...

Σε συμβουλεύω να φύγεις, άλλη λύση δε βρίσκω. Να φύγεις, γιατί αν δεν τσακίσεις, μπορεί -ποιος ξέρει;- να γίνεις κι εσύ σκληρός, να μάθεις ν' αντέχεις όπως όλοι όσοι είναι εκ του κόσμου τούτου. Και τότε ποιος μπορεί να θρηνήσει την καταστροφή, να κλάψει τις ελπίδες μας, δυστυχισμένε...

Χρήστος Γιανναράς (1935-2024), Πείνα και δίψα (απόσπασμα), εκδόσεις ΙΑΝΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Για εννέα μήνες η Εμιλί, ο Φαμπρίς και τα δυο τους παιδιά φιλοξενούσαν στο διαμέρισμά τους στο Παρίσι έναν νεαρό Αφγανό, τον Ρεζά, ο οποίος σε ηλικία δώδεκα ετών έφυγε από τη χώρα του, που βρισκόταν σε εμπόλεμη κατάσταση.

Σήμερα είναι Νορούζ, η πρωτοχρονιά του περσικού ημερολογίου, η γιορτή της άνοιξης. Ο Ρεζά ήταν μεθυσμένος και εύθυμος, όταν γύρισε σπίτι. Κρατιέται με το ένα του χέρι κομψά ακουμπισμένο πάνω στον τοίχο του σαλονιού, για να μην παραπατάει. Μου διηγείται ότι πέρασε τη μέρα με Ιρανούς κι ότι τραγούδησαν και χόρεψαν. Υπήρχαν λουλούδια παντού. Ο καθένας είχε φέρει κάτι να φάνε και να πιουν. Όταν ο Ρεζά είναι μεθυσμένος, έχει πάντα αυτή την πονηρή φατσούλα του έφηβου που κρατιέται μην

ξεσπάσει σε γέλια, διότι φοβάται μην τον μαλώσουν. Αντιλαμβάνομαι τι κάνει, για να συγκρατηθεί: κρατάει το κορμί του πολύ σθητό και αρθρώνει υπερβολικά την κάθε λέξη. Παριστάνει με τα χέρια πράγματα που δεν υπονοούν τίποτα σαφές. Επαναλαμβάνει τέσσερις-πέντε φορές την ίδια φράση, με τα μάτια φωτισμένα από μια λάμψη λίγο τρελή. Λέει ακούραστα: «Πολύ σημαντικό, γιορτή της άνοιξης! Στον πολιτισμό μου πολύ σημαντικό!». Λέει λέξεις στα περσικά. Η χαρά του είναι τόσο πραγματική, που θα μπορούσες να την αγγίξεις. Όση ανάγκη έχει από στέγη άλλη τόση έχει ν' ακούει να μιλάνε φαρσί. Να ακούσει επιτέλους τη γλώσσα του και να βρει εκεί μέσα καταφύγιο.

Πώς να ζήσεις εκεί όπου δεν διάλεξες να ζήσεις; Εκεί όπου αισθάνεσαι ξένος μέχρι το κόκαλο; Εκεί όπου η καινούργια γλώσσα σ' αποδιώχνει; Πρέπει ν' αρνηθείς τη γλώσσα που έχει αγκιστρωθεί εντός σου, αυτά τα τοπία της παιδικής σου ηλικίας, για να αφήσεις να φυτρώσει μέσα σου μια καινούργια χώρα -η χώρα φιλοξενίας, η οποία συχνά δεν έχει τίποτα το φιλόξενο. Όσο για μένα, αισθάνομαι ότι δεν θα μπορούσα να ζήσω πουθενά χωρίς να είμαι πλημμυρισμένη όχι από τις αναμνήσεις της χώρας που νοσταλγώ αλλά από το ερωτικό και άφθαρτο τώρα της γλώσσας της.

Για να καταλάβω πόσο ζωτική είναι για τον Ρεζά η γλώσσα της παιδικής του ηλικίας και πώς έχει αντικαταστήσει μέσα του τη χώρα, πρέπει, όπως λένε, να μπω στη θέση του. Όμως τέτοιο πράγμα είναι αδύνατον. Για να τα καταφέρω, θα 'πρεπε να ξέρω τι εστί πόλεμος, φυγή, κυνηγητό, προσφυγικοί καταυλισμοί, αυτός εδώ ο φόβος, αυτή εδώ η πείνα, αυτό εδώ το κρύο. Θα 'πρεπε να 'χω ήδη αισθανθεί τι συμβαίνει στην κοιλιά και στην καρδιά, όταν δεν είσαι ποτέ καλοδεχούμενος, όταν κρύβεσαι, για να μη σε στείλουν πίσω ξανά και ξανά στην άκρη του κόσμου, εκεί όπου υπάρχει πιθανότητα ζωής. Γράφοντας αυτές τις λέξεις, ξαναθυμάμαι τα πρώτα πρωινά του Ρεζά στο σπίτι. Τη διόλου ανθρώπινη σιγή του, τον τρόπο του να κινείται χωρίς να κάνει θόρυβο, να κάθεται στο σκοτάδι, να μην αφήνει το νερό της βρύσης να τρέξει, σχεδόν να μην υπάρχει. Τι να συμβαίνει μέσα σου, όταν έχεις χάσει τη γλώσσα σου και την οικογένειά σου κι όταν ψάχνεις απεγνωσμένα έναν τόπο, στενό έστω, βουβό έστω, για να ξαναφυτέψεις τη ζωή σου;

Émilie de Turckheim, Ο Πρίγκιπας με το φλιτζανάκι, εκδ. Πόλις (απόσπασμα).

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά σε ένα δικό σας κείμενο 70- 80 λέξεων την απάντηση που δίνει ο συγγραφέας του **κειμένου 1** στα διλήμματα που προκύπτουν από τη σύγχρονη πολυπολιτισμικότητα.

Μονάδες 20**ΘΕΜΑ Β**

B1. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της Στήλης Α το γράμμα από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση, με βάση το περιεχόμενο του **κειμένου 1** (χωρίς αναφορά σε χωρία του κειμένου):

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Ο συγγραφέας συνδέει την διαπολιτισμικότητα:	α) με φιλελεύθερες ιδέες. β) με ιδέες περί ευγονικής και Αρίας φυλής. γ) με θεωρίες δημογραφικής ομογενοποίησης.
2. Ο συγγραφέας διερωτάται αναφορικά με:	α) τα όρια του σεβασμού σε οποιαδήποτε είδους διαφορετικότητα. β) τη νομική κατοχύρωση των δικαιωμάτων. γ) την ιδεολογική βάση με την οποία λαμβάνονται οι αποφάσεις.
3. Ο Μ. Παπαγιαννάκης στο κείμενό του:	α) υπερασπίζεται τα δικαιώματα των ευπαθών κοινωνικά ομάδων. β) καταπιάνεται με την ανταποδοτικότητα του σεβασμού αμφότερων των κοινωνικών ομάδων. γ) στηλιτεύει τους αποκλεισμούς που ασκούν οι γηγενείς στους ξένους.
4. Σύμφωνα με το κείμενο:	α) σεβόμαστε απόλυτα το νομικό πλαίσιο που διαφυλάσσει την ετερότητα. β) πρέπει να κινηθούμε πιο δραστικά στο να συγκεκριμενοποιήσουμε τους στόχους μας με όρους επικαιρότητας.

	γ) αρνούμαστε την ύπαρξη στρεβλώσεων στο πόσο συμπεριληπτικοί είμαστε.
5. Πρέπει να τεθούν ελάχιστοι όροι συνύπαρξης:	α) για να ενισχύσουμε τις εμπορικές μας συνδιαλλαγές. β) για να απομυθοποιήσουμε το μοντέλο των διαπολιτισμικών κοινωνιών και να επιστρέψουμε στις «κλειστές» κοινωνίες. γ) για να οριοθετηθεί ο εκατέρωθεν σεβασμός.

Μονάδες 10

B2. α. «Όταν μάλιστα στο (υποχρεωτικό, δημόσιο και χωρίς δίδακτρα) σχολείο ο νόμος δεν επιτρέπει καμιά δημόσια έκφραση θρησκευτικής ιδιαιτερότητας;»: Αφού αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) στο παραπάνω απόσπασμα του **κειμένου 1 (μονάδες 02)**, να εξηγήσετε ποια είναι η πρόθεση του συγγραφέα με τη συγκεκριμένη επιλογή (**μονάδες 04**). Στη συνέχεια, να μετατρέψετε το απόσπασμα στο άλλο είδος σύνταξης (**μονάδες 04**).

Μονάδες 10

B2. β. Να καταγράψετε ένα (1) χωρίο του **κειμένου 1** στο οποίο ο συγγραφέας επιλέγει να διατυπώσει τις σκέψεις του με μακροπερίοδο λόγο (**μονάδες 02**). Πώς επιδρά αυτή η επιλογή στη μετάδοση των νοημάτων και στη διαμόρφωση του ύφους του κειμένου (**μονάδες 03**);

Μονάδες 05

B3. Το **κείμενο 2** αποτελεί δοκίμιο του Χρήστου Γιανναρά. Να διευκρινίσετε το είδος του δοκιμίου στο οποίο εντάσσεται (αποδεικτικό ή στοχαστικό) (**μονάδες 02**) και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας με βάση δύο (2) μέσα πειθούς που αξιοποιεί ο δοκιμογράφος, καθώς και την οργάνωση των σκέψεών του (**μονάδες 08**).

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Πώς εξηγείται η μεταστροφή του Ρεζά από τη σιωπή των πρώτων ημερών στο σπίτι της Εμιλί στην προσπάθεια να μοιραστεί μαζί της την εύθυμη διάθεσή του μετά την πρωτοχρονιά του περσικού ημερολογίου (**κείμενο 3**); Στην απάντησή σας να αξιοποιήσετε τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Εσείς πώς θα αισθανόσαστε στη θέση του; (150- 200 λέξεις)

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ Δ**

Δ1. Ο Μ. Παπαγιαννάκης στο **κείμενο 1** υποστηρίζει ότι «η πολυπολιτισμικότητα μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα ανανέωσης και εμπλουτισμού των κοινωνιών και των πολιτισμών μας».

Συμφωνώντας με την άποψη του συγγραφέα και λαμβάνοντας υπόψη σας τα προβλήματα της δυσανεξίας στη διαφορετικότητα, όπως περιγράφονται στα κείμενα αναφοράς (κείμενα 1 και 2), να αναφερθείτε στις ελπίδες που σας γεννά ο σύγχρονος πολυπολιτισμικός χαρακτήρας των κοινωνιών. Με ποιες προϋποθέσεις θα μπορούσε αυτό το νέο πλαίσιο κοινωνικής συμβίωσης να λειτουργήσει με επιτυχία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης;

Υποθέστε ότι το κείμενό σας (350-450 λέξεων) θα δημοσιευτεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας.

Μονάδες 30**Σας ευχόμαστε επιτυχία!**